

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

گنج دانش

علم بشر از ابتدا

دکتر بابک اعتمادی

Treasury of Knowledge

Timeline of Human Science

Bobak Etemadi

۱۵۵۲۸۲۹

Treasury of Knowledge

www.pakhshepayam.ir

فصل دانش

Timeline of Human Science

علم بشر از ابتدا

Author : Bobak Etemadi

نویسنده : بابک اعتمادی

Editor | Mitra Etemadi

This work is first published in Tehran, Iran in 2016 by Payam E Ketab Publication
No.4, Apt# 5, Mehdizadeh Alley, South Kargar St., Enghelab Sq.
Tel: +98(0)2166568060, +98(0)2166568050 Postal Code: 1313954587

Bobak Etemadi asserts his moral right to be identified as the author of this work.

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording or otherwise, without the prior written permission of the author.
Printed and bound in Tehran, Iran

- We welcome your comments and suggestions about this work. Please write to us at: info@pakhshepayam.ir
- See other works of this author at the back of the book
- If you would like to order any of our hardcover Collector's Edition books, you may order online at: www.pakhshepayam.ir

• ISBN: 978-600-7650-21-9

• Price: 170000 IRR

ویراستار
طراحان گرافیک
طرح‌بندی
اصلاح تصاویر
حروف‌چین
طراح جلد
ناظر چاپ
مشاور
دیگر همکاران
چاپ اول
شمارگان
چاپ
لیتوگرافی
صحافی
قیمت
ناشر
دفتر نشر
شابک

میترا اعتمادی
مهدی فیروزخانی، راضیه تاجی‌زادگان، یاشار لطیف‌پور،
مرضیه تاجی‌زادگان، سید مهدی نوابی قوام‌آبادی
خداداد رضوانی، جاوید محسن زاده، احمدرضا بهمنی
هرمز کاکازاده، منوچهر امینی، زهرا هوشیار، احسان آگینه
امید محمدزاده، اشکان حیدر، نیلای علیرضا بهمنی اصل
یوسف بابایی درویش
مهدی فیروزخانی
پویا گل‌بازی
علی غفاری، عشرت تن‌بازی، دلاور... ماهر
بهار ۱۳۹۵
جلد ۲۵۰۰
چهارگل
طرح نفیس
راد
۱۷۰۰۰ تومان
انتشارات پیام کتاب
میدان انقلاب، خ کارگر جنوبی، کوچه مهدی‌زاده، پلاک ۴ و ۵
کدپستی: ۱۳۱۳۹۵۴۵۸۷ | تلفن: ۶۶۵۶۸۰۶۰ - ۶۶۵۶۸۰۵۰
۹۷۸-۶۰۰-۷۶۵۰-۲۱-۹

این اثر، مشمول قانون حمایت حقوق مولفان و مصنفان و هنرمندان مصوب ۱۳۴۸ است.
تکثیر تمام و یا قسمتی از این اثر به هر شکل ممنوع می‌باشد و پیگرد قانونی دارد.

CIP (Cataloging in Publication)

National Library and Archives of I.R Iran

www.nli.ir

سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

فیا (فهرست نویسی پیش از انتشار)

سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

Main Entry	Etemadi, Bobak, 1972-
Title Proper and Creator	Timeline of Human Science / Writer: Bobak Etemadi, Editor: Mitra Etemadi.
Published	Tehran: Payam E Ketab Pub, 2016.
Physical Description	80 P.: illustrated (in color); 22x29 cm.
Monographic Series	Treasury of Knowledge
ISBN	978-600-7650-21-9
Cataloging Source	FIPA (:National Library of Iran's CIP)
Note	Includes bibliographical references.
Subject	Science -- Encyclopedias for children and young adults
Subject	General knowledge -- Children's and young adult literature
Added Entry	Etemadi, Mitra, 1988- --Editor
Library of Congress Classification (LCC)	Q121/الف65ع8 1395
Dewey Decimal Classification (DDC)	[ج]503
National Bibliographic Agency Control Number	4124275

سرشناسه	: اعتمادی، بابک، ۱۳۶۱ -
عنوان و نام پدیدآور	: علم بشر از ابتدا / بابک اعتمادی؛ ویراستار میترا اعتمادی.
مشخصات نشر	: تهران: پیام کتاب، ۱۳۹۵.
مشخصات ظاهری	: ۸۰ص: مصور(رنگی)، جدول.
فروست	: گنج دانش
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۷۶۵۰-۲۱-۹
وضعیت فهرست نویسی	: فیا
یادداشت	: عنوان به انگلیسی: Treasury of Knowledge: Timeline of human Science
یادداشت	: کتابنامه.
موضوع	: علوم -- دایره‌المعارف‌های کودکان و نوجوانان
موضوع	: اطلاعات عمومی -- ادبیات کودکان و نوجوانان
شناسه افزوده	: اعتمادی، میترا، ۱۳۶۶ - ویراستار
رده بندی کنگره	: ۱۳۹۵ الف۶۵ع۸ / Q121
رده بندی دیویی	: [ج]۵۰۳
شماره کتابشناسی ملی	: ۴۱۲۴۲۷۵

دباجه نویسنده |

دانشنامه و پیشینه آن

دانشنامه یا دائرةالمعارف یک کتاب مرجع است که دانستنی‌ها و مفاهیم یک یا چند رشته از دانش‌های بشری را در خود دارد و به عبارتی مجموعه‌ای از دانش‌هاست و تنظیم آن معمولاً الفبایی و یا موضوعی-الفبایی است. هدف دائرةالمعارف‌های عمومی، همه‌فهم کردن دانش در مقوله‌های مختلف است.

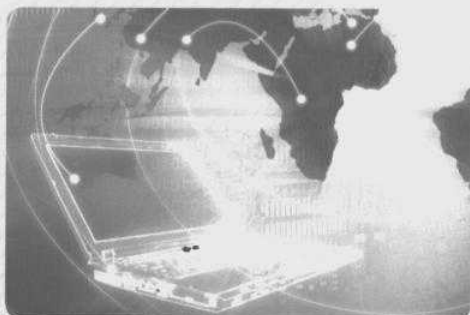
تفاوت دانشنامه با لغت‌نامه یا دیکشنری در این است که مداخل لغت‌نامه تنها از لحاظ زبانی مورد بررسی قرار می‌گیرند و از لحاظ مفهوم، تلفظ، کاربرد، ریشه و غیره معرفی می‌شوند؛ درحالی‌که در یک دانشنامه توضیحات چندپاراگرافی و یا حتی چندصفحه‌ای در مورد یک مسئله ارائه می‌شود.

دائرةالمعارف نویسی پیشینه‌ای بسیار طولانی دارد. بسیاری نقش مشرق زمین را در این زمینه طولانی‌تر از غرب می‌دانند و بسیاری نیز ارسطو را نخستین کسی می‌دانند که اقدام به گردآوری مجموعه اطلاعات دانش بشری کرده است.

از گردایه‌های نوشتاری معروف جهان می‌توان دانشنامه چینی دریای ژاد، دانشنامه بزرگ شوروی، دائرةالمعارف عربی عیون الاخبار، دانشنامه دینکرت به زبان پهلوی، دائرةالمعارف فارسی جامع‌العلوم، دانشنامه‌های بریتانیکا به زبان انگلیسی و لاروس (فرهنگنامه بزرگ فرانسه) را نام برد.

پس از انقلاب اسلامی با توجه به پیشینه درخشان فرهنگ و تمدن ایران و اسلام و با توجه به ناکافی بودن دائرةالمعارف‌های موجود و ضرورت زمانی و همچنین نیاز به تلاش برای شناساندن این فرهنگ عظیم به پویندگان علم و معرفت، به‌ویژه جوانان، ضرورت تدوین و تألیف فرهنگنامه‌هایی با اسوا و ضوابط دقیق علمی بیش از پیش احساس می‌شود.

حتی در عصر اینترنت یک مجموعه دایره المعارف کاغذی، شأن و عمق بیشتری به کتابخانه شما می‌دهد، در نتیجه حس اکتشاف بیشتری در کار با کتب غیر دیجیتال به دست می‌آورید. ورق زدن کتاب، جذابیت منحصر به فردی دارد و شما کتاب را به تمامیت آن حس می‌کنید. جستجو در آن، چشم را همانند جستجو در صفحه مانیتور خسته نمی‌کند. همچنین شما در هنگام جستجوی کلمات در یک کتاب کاغذی، اطلاعات دیگری نیز به چشم‌تان می‌آید که باعث یادگیری مضاعف‌تان خواهد شد و روزه‌های جدیدی را برایتان باز می‌کند.

هنروری چاپ نفیس این کتاب‌ها بر روی صفحات گلاسه و جلد سخت، این مجموعه را به صورت یک شیء با ارزش جهت هدیه، نگهداری و یا افزودن به گنجینه کتابخانه منزل مناسب کرده و اعتبار غیر قابل تردیدی به آن می‌دهد و در حقیقت یک سرمایه‌گذاری است که نسل‌ها ادامه پیدا خواهد کرد.

روش کار

روش تهیه این مجموعه بدین گونه بوده است که در ابتدا گروه‌های مشخصی از مطالب در زمینه‌های گوناگون علاوه بر اینترنت با استفاده از کتاب‌های مرجع و نشریات معتبری که در کتابخانه‌ها نگهداری می‌شوند، انتخاب و طبقه‌بندی شدند. این داده‌ها با مراجعه به هزاران منبع مرجع چاپی و سپس صحت نقل مطالب و برداشت از مأخذ و ارجاعات دقیقاً بررسی شده است. در همین راستا، بهره‌گیری از انواع روش‌های آمارگیری به منظور تکمیل اطلاعات غیر موجود یا متناقض از اهمیت ویژه‌ای برخوردار می‌باشد.

سپس صبورانه عناوین روز مرتبط با آن‌ها به حالت بی‌کاری انتخاب گردید و پاراگراف‌های کوتاهی در مورد هر موضوع از منابع گوناگون تحقیق، گردآوری و ترجمه شد؛ بدین گونه به هر ابتدا تعریفی از موضوع به صورت مختصر ارائه می‌دهند سپس کاربرد و بسط آن موضوع با اتکا به کار دانشمندان ایرانی و گاهی با تأطیل با موضوعات دیگر ذکر شده است.

دشواری گردآوری مطالب تنها در دقت نظر لازم برای تدوین آن‌ها خلاصه نمی‌شد، بلکه نیاز بود تا حد امکان اطلاعات گردآوری شده جذاب، کوتاه و خواندنی باشند و تلاش این جانب به آن بوده است که اطلاعات ارائه‌شده درباره ایران در تمامی زمینه‌ها بکر و تازه باشند.

فکر تألیف دایره‌المعارف برای خوانندگان کودک، نوجوان و جوان فکر تازه‌ای نیست. چنین کتاب‌هایی در جهان پیشینه‌ای طولانی دارند؛ اما این کار در ایران سابقه چندانی ندارد و در برخی دانشنامه‌های قدیمی تهیه‌شده در کشور برای سنین پایین هیچ‌یک از اصول و معیارهای دایره‌المعارف‌نویسی، به‌ویژه معیارهای خاص دایره‌المعارف کودکان، رعایت نشده است. این رویداد، نیاز به نگارش کتابی را می‌رساند که به مسائل این سنین حساس پاسخ دهد؛ بنابراین مجموعه گنج دانش خامشی ویژه‌ای دارد و اهداف خود را در این زمینه پی می‌گیرد.

هرچند در گذشته فرهنگنامه‌ها به نحوی تدوین می‌شدند که نوجوانان قادر به استفاده از آن‌ها نبودند اما امروزه فرهنگنامه‌های مربوط به نوجوانان بخش بزرگی از بازار کتاب را به خود اختصاص داده است. یکی از علل استقبال از چاپ این کتب جای خالی چنین کتاب‌هایی در بازار کتاب ایران است. این فرهنگنامه‌ها در صورتی که به‌درستی تدوین شده باشند قادر به راهنمایی کودک در یافتن راه صحیح به‌سوی آینده او هستند.

هر کودک نیازمند کتابی پاسخگو به علائق خود و همچنین سؤالاتی که ذهنش را مشغول کرده است، می‌باشد. سؤالاتی همانند این که چطور چیزی ساخته شده، گیاهان چگونه رشد می‌کنند، چرا خورشید می‌درخشد، بدن انسان چگونه کار می‌کند، در گذشته چه اتفاقاتی روی داده است و تفاوت کشورها با یکدیگر چیست، باعث برانگیختن کنج‌کاوی خردسالان شده و تنها مرجعی مختص آنان همراه با محتوای مقتضی و مفاهیم قابل فهم جوابگوی آنان است.

این مجموعه به‌صورت خاص برای کودکان و نوجوانان تهیه و تدوین شده است. این مجموعه، فرهنگی که بارها و بارها کودکان به آن مراجعه می‌کنند، یک منبع ضروری برای دانشمندان خردسال ما به‌حساب می‌آید؛ اما مطالب جمع شده در مجموعه به‌گونه‌ای است که حتی بزرگسالان نیز از مطالعه آن لذت خواهند برد و بسیاری از اطلاعات را جالب خواهند یافت.

درواقع دانش‌آموزان که مخاطبان اصلی این مجموعه هستند می‌توانند با مطالعه این مجموعه در هر بخش با مطالب جدیدی آشنا شوند که این امر در درجه نخست آن‌ها را در یادگیری مطالب تحصیلی مربوطه یاری می‌کند؛ دوم آنکه کودکان و نوجوانان با مطالعه این مجموعه به بی‌کراچی علم پی برده و به تحقیق و تفحص در زمینه‌های مورد علاقه خود تشویق می‌گردند؛ سوم آنکه با مطالعه این مجموعه آنان قادر خواهند بود در زمینه‌های مختلف دانش آشنا شوند و بدین‌وسیله استعداد و علاقه خود را در یک رشته خاص بیابند و نتیجه آنکه راهی صحیح را برای آینده خود انتخاب نمایند. اگر کودکان به‌طور مناسب ترغیب شده باشند، این عطش ذهن استدلالی و نکته‌سنج نسبت به دانش باعث یک جریان پایدار درک و کشف می‌شود.

ادبیات مجموعه

زبان به‌کاررفته در نوشته‌ها می‌بایست برای نوجوانان گیرا و درعین‌حال غیرتخصصی باشد؛ در نتیجه ادبیات این مجموعه نسبتاً پایه است، بدین گونه که نه فنی است و نه از لحاظ ادبی سنگین. برای رسیدن به این منظور نوشته‌های فارسی به لحاظ زبانی بارها ویرایش و تصحیح شده است.

این اثر عمدتاً برای دانش‌آموزان نگارش شده است و تلاش بسیاری صورت گرفته که متن کتاب برای گروه‌های سنی متفاوت قابل استفاده باشد و ساختار ساده و به‌روز بودن این مجموعه، آن را یکی از خواندنی‌ترین مراجع زبان فارسی برای دانش‌آموزان و خانواده‌ها می‌سازد. بعلاوه توضیح زنده متون، شوق یادگیری در کودکان را به وجود می‌آورد.

چرا مصور؟

تصاویر کمک شایانی در انتقال مفاهیم کتاب به نوجوانان می‌کنند؛ بنابراین، تصاویر در سری گنج دانش نقش به‌سزایی دارند و بنا بر آن دارند که خوانندگان جوان ما مفاهیم را به‌صورت موجز و شفاف و درعین‌حال به‌صورت جذاب همراه با تصویری گیرا و نمودارهای غنی درک نمایند.

از این‌رو بخش عظیمی از این مجموعه را عکس‌ها تشکیل می‌دهند. هدف اصلی این مجموعه آن بوده است که نوشته‌ها با به‌کارگیری آرایش تصاویر، با بهره‌برداری از تکنیک‌ها و مهارت‌های فکری و عملی لازم جهت تصویرگری چیره‌دستانه، قابل‌فهم و محسوس شوند تا بتوان دانشمندانی کوچک را پرورش داد که امید همه ما در آینده باشند.

از طرفی در تلاش خود برای بومی کردن مجموعه‌های گنج دانش، به روشی نوین از تصاویر مناسب فرهنگ کشور خود استفاده کرده‌ایم. بدان معنا که علاوه بر استفاده از تحقیقات بومی، تصاویر نیز بومی‌سازی شده‌اند.

همگام با مدرسه

امروزه بسیاری از نورانیان از فرهنگنامه‌ها برای انجام تکالیف مدرسه و انجام تحقیق و تفحص در زمینه دلخواه خود استفاده می‌کنند. به دلیل اینکه این مجموعه منبع مناسبی برای تحقیق و تکالیف مدرسه علاوه بر افزودن به دانش عمومی کودکان محسوب می‌شود. نحوه تدوین این کتاب به روشی است که نوجوانان می‌توانند با جستجو در مقالاتی که به‌صورت مستقیم با برنامه درسی مدارس هماهنگ است، موضوعاتی را برای ارائه در سر کلاس به آموزگار خود پیشنهاد دهند و ایده‌های جذاب برای فعالیت‌ها، آزمون‌ها، پروژه‌ها و گزارش‌های علمی تولید نمایند. به این طریق دانش‌آموز می‌تواند به روشی مشارکتی و با علاقه بیشتری به تحصیل ادامه دهد.

این سری فرهنگنامه‌های تصویری عناوین آموزشی پایه مدرسه، همانند زیست‌شناسی، شیمی، فیزیک و علوم اجتماعی را دربر می‌گیرد و جهان علم را به‌گونه‌ای هیجان‌انگیز و زنده به دانش‌آموزان معرفی می‌کند.

ترجمه صرف اثرهای خارجی هویت ایرانی ندارد و پاسخگوی نیاز خواننده کودک و نوجوان ایرانی به‌ویژه در دوران تحولات شگرف اجتماعی، علمی و فرهنگی در ایران و جهان نیست. در نتیجه همسنگ کردن آن کتب با نیاز جوانان ایرانی و نیازهای فعلی جامعه علمی ایران از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است.

بومی‌سازی علم به معنای منطبق کردن علوم وارداتی از غرب با بوم، زبان، فرهنگ، تمدن و آیین یک جامعه است. آنچه در رابطه با بسیاری از علوم در جامعه ما و برخی دیگر از جوامع در حال توسعه اتفاق افتاده، واردات صرف و برداشتی مقلدانه از غرب است. برخی از متفکران دنیای عرب از حذف مسلمانان اندیشمند و اختراعات و اکتشافات آن‌ها در تاریخ علم سخن به میان آورده‌اند. سوءتعبیرها و درک‌های نادرست درباره ماهیت اسلام و همین‌طور بی‌اعتنایی به فرهنگ و تمدن اسلامی، یکی از دایره‌المعارف‌ها و کتاب‌هایی که مخاطبان آن‌ها نوجوانان و دانش‌آموزان هستند به‌وضوح دیده می‌شود.

بومی‌سازی این مجموعه بدان معناست که در خلال توضیح مفاهیم آن به فراخور هر بخش، اطلاعاتی در دوره تاریخ، فرهنگ و دانش ایران باستان، ایران پس از اسلام و ایران معاصر در دل مفاهیم اصلی دانشنامه‌ای به‌صورت هنرمندانه ذکر شده است، که این مهم مطالب کتاب را گیراتر می‌سازد.

از حقوق کودکان و نوجوانان ایرانی به شمار می‌آید که درک درستی از تاریخ کشور و اطلاعات بومی آن داشته باشند. از جمله این اطلاعات بومی می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

معرفی دستاوردهای دانشگاه‌های برتر ایران، ذکر توانایی‌های دانشجویان و پژوهشگران ایرانی، آشنایی با تاریخچه علوم در ایران، کاربردهای بومی علوم در عرصه‌های صنعت و پزشکی، تولیدات داخلی، معرفی انجمن‌ها، پژوهشگاه‌ها، ستادها و سامانه‌های داخل کشور، اطلاعاتی ارزنده از فعالیتهای دانشمندان و فرهیختگان قدیم و معاصر ایران و نقش آنان در توسعه دانش بشری، آینده شغلی و آموزشی در کشور و رهنمایی‌های لازم جهت انتخاب رشته، معرفی طبیعت، جغرافیا، گیاهان و جانوران ایران و آگاهی از تنوع زیستی و طبیعی منحصربه‌فرد ایران، مقالاتی در مورد جنبه‌های مختلف تاریخ، فرهنگ، رسوم و اساطیر ایران و اسلام متناسب با هر بخش، ارائه اطلاعات مربوط به اختراعات، اکتشافات و دستاوردهای علمی ایرانیان در تمامی زمینه‌های دانش از زمان باستان تاکنون، گنجینه‌ای برای آشنایی با تنوع زیستی، فرهنگی و علمی ایران زمین، ارائه مفاهیم، اصطلاحات، اعلام و اماکن جغرافیایی جهان اسلام و هزاران مطلب خواندنی و متنوع دیگر درباره ایران و اسلام.

پس از مطالعه این مجموعه به آنچه شکوه و عظمت ایران از دیرباز تاکنون نامیده می‌شود، به نحوی شایسته پی می‌برید. این امکان وجود دارد بسیاری از مطالبی که درباره ایران در این مجموعه می‌خوانید پیش‌تر هرگز نمی‌دانستید. درواقع این امر بر شما آشکار خواهد شد که ایرانیان در بسیاری از اکتشافات و اختراعات طلایه‌دار بوده‌اند و در زمانی بسیار کهن تمدنی درخشان داشته‌اند. آگاهی از برخی مطالب در این زمینه شما را به شگفتی وادار می‌نماید، به‌ویژه مطالبی که به اختراعات ایرانیان باستان بازمی‌گردد. خواندن این مجموعه سبب خواهد شد تا به میراث عظیمی که نیاکانمان برای ما به یادگار گذاشته‌اند با احترام بیشتری بنگریم و از پیشرفت‌های علمی امروزمان نیز آگاه خواهیم شد که امید است انگیزه‌ای شود تا با نیروی بیشتری برای اعتلای میهن خود بکوشیم.

پیشرفت علم، انسان را از خرافات رها نموده و رفاه و آسایش بیشتری برای او در زندگی فراهم آورده است. آشنایی با توالی علم بشر، رشد نمایی علم را نمایان ساخته و می‌تواند به انسان در جهت درک بهتر از علم پیشین و تولید علم نوین کمک نماید.

در این مجلد، از سری مجلدات جامع ۴۰ جلدی گنج دانش، توالی علم انسان از حدود ۵۰۰۰ سال پیش تاکنون به صورت ترتیب توالی زمانی ارائه شده است. سیاست کشورهای غربی بر کم‌اهمیت جلوه دادن نقش علم ایران و تمدن اسلام بر پیشرفت علم بشریت است و این امر در کتب آن‌ها بسیار مشهود است. در این مجلد علاوه بر مداخل بین‌المللی به صورت کاملاً ابتکاری به بیش از ۵۰ دستاورد علمی ایران باستان و جهان اسلام اشاره شده که در بومی‌سازی کتاب نقش مهمی را ایفا می‌کنند. در این بین، اعلام علمی و تاریخی ایران نیز معرفی شده‌اند. تمامی مطالب کتاب به صورت مصور ارائه شده که موجب تقویت قوه تخیل خواننده می‌شود. معادل لاتین عناوین اصلی به منظور امکان جستجوی راحت‌تر مطالب و سال شمسی در کنار سال میلادی مربوط به هر موضوع از نیمه کتاب برای درک بهتر از توالی زمانی پیشرفت علم، ارائه شده‌اند.

▀ توضیحی در مورد اعداد

در این مجموعه برای سهولت در خواندن و زیبایی صوری جملات از «ویرگول رو به پایین» به جای ممیز و به منظور جداسازی اعداد از «ویرگول رو به بالا» استفاده شده است. به طور مثال: ۱۶٬۵۰۰ (شانزده هزار و پانصد) و ۱۸٬۰۹ (هجده و نه صدم)

▀ منابع و مآخذ

فهرست منابع و مآخذ ذکر شده در انتهای این کتب، شامل نام یک سری کتاب لاتین و فارسی و سایت‌های اینترنتی است که از جمله منابع مهم تألیف این مجموعه محسوب می‌شوند. این منابع جهت تحقیق و ارجاع دانشجویان نیز می‌تواند مورد استفاده قرار گیرند.

▀ سخن آخر

در پایان، ضمن تقدیر و تشکر از تلاش کلیه عزیزان، که در تهیه این مجموعه یاورمان بودند، اذعان می‌دارد، با همه کوشش‌های به عمل آمده، از آنجاکه هیچ نگارشی خالی از نقص نیست، امید است استادان محترم، اساتید، معلمان و دانشجویان عزیز ما را جهت تکمیل و تنظیم بهینه و مجدد این نوشتار یاری رسانند و نظرهای عالمانه و سنجشگری سازنده خود را جهت رسیدن به سستی مطلوب و حتی المقدور جامع و کم نقص ابراز نمایند تا اگر حسن ظن دانش پژوهان به این اثر تجدید چاپ آن را اقتضای نمود، در نوبت بعدی به تکمیل و تنقیح آن دست زنیم. پیشاپیش از عزیزانی که این موارد را متذکر شده و ما را در بهبود، تکمیل و تصحیح اطلاعات یاری دهند تشکر می‌نماییم.

امید است این مجموعه بتواند گامی هرچند کوچک در خدمت به جامعه تعلیم و تربیت کشور بردارد.

والسلام

دکتر بابک اعتمادی

فہرست مطالب

شماره صفحه	عناوین	شماره صفحه	عناوین
۳۱.....	سال ۱۰۲۱ میلادی (سال ۴۰۰ شمسی)	قبل از میلاد	
۳۱.....	سال ۱۰۵۴ میلادی (سال ۴۳۳ شمسی)	۵۰۰ سال پیش.....	۱۹.....
۳۲.....	قرن ۱۲ میلادی	۳۰۰ سال قبل از میلاد.....	۱۹.....
۳۲.....	قرن ۱۲ میلادی	۴۰۰ سال پیش.....	۱۹.....
۳۲.....	قرن ۱۲ میلادی	۵۰۰ سال قبل از میلاد.....	۲۰.....
۳۳.....	قرن ۱۲ میلادی	قرن ۴ قبل از میلاد.....	۲۰.....
۳۳.....	قرن ۱۳ میلادی	۴۰۰ سال قبل از میلاد.....	۲۰.....
۳۳.....	قرن ۱۳ میلادی	قرن ۳ قبل از میلاد.....	۲۱.....
۳۴.....	قرن ۱۳ میلادی	قرن ۲ قبل از میلاد.....	۲۱.....
۳۴.....	قرن ۱۳ میلادی	دهه ۱۵۰ قبل از میلاد.....	۲۱.....
۳۴.....	قرن ۱۳ میلادی	قرن اول قبل از میلاد.....	۲۲.....
۳۵.....	قرن ۱۴ میلادی	بعد از میلاد	
۳۵.....	قرن ۱۴ میلادی	دهه ۱۵۰ میلادی.....	۲۵.....
۳۵.....	قرن ۱۴ میلادی	قرن ۸ میلادی.....	۲۵.....
۳۶.....	سال ۱۴۹۱ میلادی (سال ۸۷۳ شمسی)	قرن ۸ میلادی.....	۲۵.....
۳۶.....	سال ۱۵۴۳ میلادی (سال ۹۲۲ شمسی)	قرن ۹ میلادی.....	۲۶.....
۳۶.....	سال ۱۵۱۳ میلادی (سال ۹۲۲ شمسی)	قرن ۹ میلادی.....	۲۶.....
۳۷.....	دهه ۱۵۷۰ میلادی	قرن ۹ میلادی.....	۲۶.....
۳۷.....	سال ۱۵۸۹ میلادی (سال ۹۶۸ شمسی)	قرن ۹ میلادی.....	۲۷.....
۳۷.....	سال ۱۶۰۰ میلادی (سال ۹۷۹ شمسی)	قرن ۹ میلادی.....	۲۷.....
۳۸.....	قرن ۱۷ میلادی	قرن ۹ میلادی.....	۲۷.....
۳۸.....	سال ۱۶۰۹ میلادی (سال ۹۸۸ شمسی)	قرن ۹ میلادی.....	۲۸.....
۳۸.....	سال ۱۶۱۰ میلادی (سال ۹۸۹ شمسی)	قرن ۹ میلادی.....	۲۸.....
۳۹.....	سال ۱۶۱۴ میلادی (سال ۹۹۳ شمسی)	سال ۸۲۸ میلادی (سال ۲۰۷ شمسی).....	۲۸.....
۳۹.....	سال ۱۶۴۳ میلادی (سال ۱۰۲۲ شمسی)	قرن ۱۰ میلادی.....	۲۹.....
۳۹.....	سال ۱۶۵۶ میلادی (سال ۱۰۳۵ شمسی)	قرن ۱۰ میلادی.....	۲۹.....
۴۰.....	سال ۱۶۶۰ میلادی (سال ۱۰۳۹ شمسی)	قرن ۱۰ میلادی.....	۲۹.....
۴۰.....	سال ۱۶۶۵ میلادی (سال ۱۰۴۴ شمسی)	قرن ۱۰ میلادی.....	۳۰.....
۴۰.....	سال ۱۶۶۸ میلادی (سال ۱۰۴۷ شمسی)	قرن ۱۰ میلادی.....	۳۰.....
۴۱.....	سال ۱۶۶۹ میلادی (سال ۱۰۴۸ شمسی)	قرن ۱۱ میلادی.....	۳۰.....
۴۱.....	سال ۱۶۷۲ میلادی (سال ۱۰۵۱ شمسی)	دهه ۱۰۲۰ میلادی.....	۳۱.....

سال ۱۶۷۵ میلادی (سال ۱۰۵۴ شمسی).....	۴۱	سال ۱۸۶۵ میلادی (سال ۱۲۴۴ شمسی).....	۵۲
سال ۱۶۷۶ میلادی (سال ۱۰۵۵ شمسی).....	۴۲	سال ۱۸۶۵ میلادی (سال ۱۲۴۴ شمسی).....	۵۲
سال ۱۶۸۷ میلادی (سال ۱۰۶۶ شمسی).....	۴۲	سال ۱۸۶۹ میلادی (سال ۱۲۴۸ شمسی).....	۵۳
سال ۱۷۴۵ میلادی (سال ۱۱۲۴ شمسی).....	۴۲	سال ۱۸۷۱ میلادی (سال ۱۲۵۰ شمسی).....	۵۳
سال ۱۷۵۰ میلادی (سال ۱۱۲۹ شمسی).....	۴۳	سال ۱۸۷۳ میلادی (سال ۱۲۵۲ شمسی).....	۵۳
سال ۱۷۵۱ میلادی (سال ۱۱۳۰ شمسی).....	۴۳	سال ۱۸۷۵ میلادی (سال ۱۲۵۴ شمسی).....	۵۴
سال ۱۷۶۱ میلادی (سال ۱۱۴۰ شمسی).....	۴۳	سال ۱۸۷۶ میلادی (سال ۱۲۵۵ شمسی).....	۵۴
سال ۱۷۶۳ میلادی (سال ۱۱۴۲ شمسی).....	۴۴	سال ۱۸۷۷ میلادی (سال ۱۲۵۶ شمسی).....	۵۴
سال ۱۷۷۱ میلادی (سال ۱۱۵۰ شمسی).....	۴۴	سال ۱۸۸۷ میلادی (سال ۱۲۶۶ شمسی).....	۵۵
سال ۱۷۷۸ میلادی (سال ۱۱۵۷ شمسی).....	۴۴	سال ۱۸۹۵ میلادی (سال ۱۲۷۴ شمسی).....	۵۵
سال ۱۷۸۱ میلادی (سال ۱۱۶۰ شمسی).....	۴۵	سال ۱۸۹۶ میلادی (سال ۱۲۷۵ شمسی).....	۵۵
سال ۱۷۸۵ میلادی (سال ۱۱۶۴ شمسی).....	۴۵	سال ۱۸۹۷ میلادی (سال ۱۲۷۶ شمسی).....	۵۶
سال ۱۷۸۷ میلادی (سال ۱۱۶۶ شمسی).....	۴۵	سال ۱۸۹۸ میلادی (سال ۱۲۷۷ شمسی).....	۵۶
سال ۱۷۸۹ میلادی (سال ۱۱۶۸ شمسی).....	۴۶	سال ۱۹۰۰ میلادی (سال ۱۲۷۹ شمسی).....	۵۶
سال ۱۷۹۶ میلادی (سال ۱۱۷۵ شمسی).....	۴۶	سال ۱۹۰۵ میلادی (سال ۱۲۸۴ شمسی).....	۵۷
سال ۱۸۰۰ میلادی (سال ۱۱۷۹ شمسی).....	۴۶	سال ۱۹۰۵ میلادی (سال ۱۲۸۴ شمسی).....	۵۷
سال ۱۸۰۵ میلادی (سال ۱۱۸۴ شمسی).....	۴۷	سال ۱۹۰۶ میلادی (سال ۱۲۸۵ شمسی).....	۵۷
سال ۱۸۱۱ میلادی (سال ۱۱۹۰ شمسی).....	۴۷	سال ۱۹۰۹ میلادی (سال ۱۲۸۸ شمسی).....	۵۸
سال ۱۸۲۰ میلادی (سال ۱۱۹۹ شمسی).....	۴۷	سال ۱۹۰۹ میلادی (سال ۱۲۸۸ شمسی).....	۵۸
سال ۱۸۲۴ میلادی (سال ۱۲۰۳ شمسی).....	۴۸	سال ۱۹۰۹ میلادی (سال ۱۲۸۸ شمسی).....	۵۸
سال ۱۸۲۷ میلادی (سال ۱۲۰۶ شمسی).....	۴۸	سال ۱۹۱۱ میلادی (سال ۱۲۹۰ شمسی).....	۵۹
سال ۱۸۲۸ میلادی (سال ۱۲۰۷ شمسی).....	۴۸	سال ۱۹۱۱ میلادی (سال ۱۲۹۰ شمسی).....	۵۹
سال ۱۸۳۱ میلادی (سال ۱۲۱۰ شمسی).....	۴۹	سال ۱۹۱۲ میلادی (سال ۱۲۹۱ شمسی).....	۵۹
سال ۱۸۳۸ میلادی (سال ۱۲۱۷ شمسی).....	۴۹	سال ۱۹۱۲ میلادی (سال ۱۲۹۱ شمسی).....	۶۰
سال ۱۸۴۲ میلادی (سال ۱۲۲۱ شمسی).....	۴۹	سال ۱۹۱۳ میلادی (سال ۱۲۹۲ شمسی).....	۶۰
سال ۱۸۴۳ میلادی (سال ۱۲۲۲ شمسی).....	۵۰	سال ۱۹۱۳ میلادی (سال ۱۲۹۲ شمسی).....	۶۰
سال ۱۸۴۶ میلادی (سال ۱۲۲۵ شمسی).....	۵۰	سال ۱۹۱۵ میلادی (سال ۱۲۹۴ شمسی).....	۶۱
سال ۱۸۴۶ میلادی (سال ۱۲۲۵ شمسی).....	۵۰	سال ۱۹۱۵ میلادی (سال ۱۲۹۴ شمسی).....	۶۱
سال ۱۸۴۸ میلادی (سال ۱۲۲۷ شمسی).....	۵۱	سال ۱۹۱۸ میلادی (سال ۱۲۹۷ شمسی).....	۶۱
سال ۱۸۵۸ میلادی (سال ۱۲۳۷ شمسی).....	۵۱	دهه ۱۹۲۰ میلادی.....	۶۲
سال ۱۸۵۹ میلادی (سال ۱۲۳۸ شمسی).....	۵۱	دهه ۱۹۲۰ میلادی.....	۶۲
سال ۱۸۶۱ میلادی (سال ۱۲۴۰ شمسی).....	۵۲	سال ۱۹۲۵ میلادی (سال ۱۳۰۴ شمسی).....	۶۲

سال ۱۹۲۶ میلادی (سال ۱۳۰۵ شمسی).....	۶۳
سال ۱۹۲۶ میلادی (سال ۱۳۰۵ شمسی).....	۶۳
سال ۱۹۲۷ میلادی (سال ۱۳۰۶ شمسی).....	۶۳
سال ۱۹۲۸ میلادی (سال ۱۳۰۷ شمسی).....	۶۴
سال ۱۹۲۸ میلادی (سال ۱۳۰۷ شمسی).....	۶۴
سال ۱۹۲۹ میلادی (سال ۱۳۰۸ شمسی).....	۶۴
سال ۱۹۳۲ میلادی (سال ۱۳۱۱ شمسی).....	۶۵
سال ۱۹۳۹ میلادی (سال ۱۳۱۸ شمسی).....	۶۵
سال ۱۹۴۴ میلادی (سال ۱۳۲۳ شمسی).....	۶۵
سال ۱۹۴۷ میلادی (سال ۱۳۲۶ شمسی).....	۶۶
سال ۱۹۴۸ میلادی (سال ۱۳۲۷ شمسی).....	۶۶
سال ۱۹۴۸ میلادی (سال ۱۳۲۷ شمسی).....	۶۶
سال ۱۹۵۲ میلادی (سال ۱۳۳۱ شمسی).....	۶۷
سال ۱۹۵۳ میلادی (سال ۱۳۳۲ شمسی).....	۶۷
سال ۱۹۶۴ میلادی (سال ۱۳۴۳ شمسی).....	۶۷
سال ۱۹۶۴ میلادی (سال ۱۳۴۳ شمسی).....	۶۷
سال ۱۹۶۷ میلادی (سال ۱۳۴۶ شمسی).....	۶۸
سال ۱۹۸۳ میلادی (سال ۱۳۶۲ شمسی).....	۶۸
سال ۱۹۸۶ میلادی (سال ۱۳۶۵ شمسی).....	۶۹
سال ۱۹۹۲ میلادی (سال ۱۳۷۱ شمسی).....	۶۹
سال ۱۹۹۴ میلادی (سال ۱۳۷۳ شمسی).....	۶۹
سال ۱۹۹۵ میلادی (سال ۱۳۷۴ شمسی).....	۷۰
سال ۱۹۹۵ میلادی (سال ۱۳۷۴ شمسی).....	۷۰
سال ۱۹۹۶ میلادی (سال ۱۳۷۵ شمسی).....	۷۰
سال ۱۹۹۸ میلادی (سال ۱۳۷۷ شمسی).....	۷۱
سال ۲۰۰۱ میلادی (سال ۱۳۸۰ شمسی).....	۷۱
سال ۲۰۰۶ میلادی (سال ۱۳۸۵ شمسی).....	۷۱
سال ۲۰۱۲ میلادی (سال ۱۳۹۱ شمسی).....	۷۲
سال ۲۰۱۲ میلادی (سال ۱۳۹۱ شمسی).....	۷۲
منابع فارسی و لاتین.....	۷۳